Політична культура та ідеологія

УДК 321:37.014.5:355.02(470)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17646546>**Смислова розвідка (Semint): алгоритм і структура когнітивного передбачення****Лисянський Павло Леонідович,**

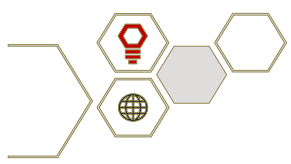
доктор філософії з політичних наук

директор ГО «Інститут стратегічних досліджень та безпеки»

докторант Інститут політичних і етнонаціональних досліджень

ім. І. Ф. Кураса НАН України, <https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>**Прийнято: 30.10.2025 | Опубліковано: 18.11.2025**

Анотація. У статті представлено концепцію Смислової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) як нової парадигми когнітивної безпеки України та ключового інструмента протидії гібридним і когнітивним загрозам XXI століття. Смислова розвідка визначається як системна діяльність, спрямована на виявлення, аналіз, інтерпретацію та прогнозування смислових структур і ціннісних кодів, що формують суспільну свідомість, впливають на колективну поведінку та визначають стратегічні орієнтири розвитку держави. Обґрунтовано, що в сучасних умовах війни за свідомість традиційні розвідувальні моделі (OSINT, HUMINT) не забезпечують глибинного розуміння когнітивних процесів, адже працюють із фактами, а не з їх смисловими джерелами. На відміну від них, Cognitive & Strategic Semantic Intelligence діє на рівні архетипів, ціннісних структур і моделей сприйняття, що визначають політичну стабільність, психологічну стійкість і національну ідентичність. У статті розкрито основні принципи смислової розвідки:

системність, передбачення, когнітивну стійкість і етичну відповідальність. Запропоновано трирівневу модель її реалізації: аналітичну (виявлення смислових сигналів і патернів), прогностичну (моделювання сценаріїв смислових змін) та проєктну (створення позитивних контр-кодів і нових смислів, що консолідують суспільство). На конкретних прикладах проаналізовано типові прояви смислових вторгнень — від підміни символів у публічному просторі до когнітивних маніпуляцій у цифрових середовищах (TikTok, Telegram) та формування ідеологічних сект як мікромоделей програмованої свідомості. Ці кейси підтверджують необхідність створення національної системи Cognitive & Strategic Semantic Intelligence, яка забезпечує своєчасне виявлення загроз, прогнозування когнітивних атак і розробку стратегій смислової протидії. Результати дослідження свідчать, що інституціоналізація смислової розвідки має стати складовою гуманітарної та інформаційної політики України, спрямованої на формування смислової стійкості суспільства. Це відкриває можливість переходу від оборони до смислового лідерства — нового типу державного мислення, у якому головним ресурсом національного суверенітету є не територія чи економіка, а свідомість, ідеї та смисли, здатні формувати майбутнє країни.

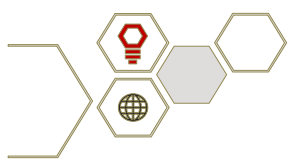
Ключові слова: когнітивна безпека, смислова розвідка, стратегічна комунікація, когнітивна війна, інформаційна стійкість, архетипи та ціннісні коди, смислове лідерство, гібридні загрози, управління на основі смислів.

Semantic intelligence (Cemint): Algorithm and structure of cognitive foresight

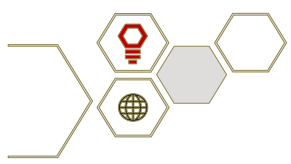
Pavlo Lysianskyi,

PhD in Political Science, Director of the NGO “Institute for Strategic Studies and Security”, Doctoral student at the I. F. Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-3997-9335>

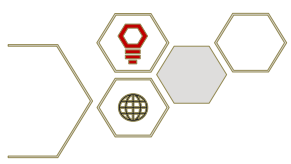
Abstract. This article presents the concept of Semantic Intelligence (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) as a new paradigm for Ukraine's cognitive security and a key instrument in countering hybrid and cognitive threats of the 21st century. Semantic Intelligence is defined as a systemic activity aimed at identifying, analyzing, interpreting, and forecasting semantic structures and value codes that shape public consciousness, influence collective behavior, and determine the strategic orientation of state development. It is argued that, in today's war for consciousness, traditional intelligence models (OSINT, HUMINT) fail to provide a deep understanding of cognitive processes, as they operate on facts rather than the underlying meanings behind them. In contrast, Cognitive & Strategic Semantic Intelligence operates on the level of archetypes, value structures, and perception models that define political stability, psychological resilience, and national identity. The article outlines the key principles of Semantic Intelligence: systemicity, foresight, cognitive resilience, and ethical responsibility. A three-tier model of implementation is proposed: analytical (detection of semantic signals and patterns), prognostic (modeling of semantic transformation scenarios), and project-based (development of positive counter-codes and unifying meanings that consolidate society). Practical cases are analyzed, including symbolic substitutions in public space, cognitive manipulation via digital platforms (e.g., TikTok, Telegram), and the formation of ideological cults as micro-models of programmed consciousness. These examples demonstrate the urgency of establishing a national system of Cognitive & Strategic Semantic Intelligence that can provide early detection of threats, forecasting of cognitive attacks, and development of counter-strategies. The research concludes that institutionalizing Semantic Intelligence must become a component of Ukraine's humanitarian and information policy, aimed at building the semantic resilience of society. This opens the path toward a shift from defense to semantic leadership — a new mode of state thinking where the primary resources of sovereignty are not territory or economy, but consciousness, ideas, and meanings capable of shaping the country's future.

Keywords: cognitive security, semantic intelligence, strategic communication, cognitive warfare, information resilience, archetypes and value codes, semantic leadership, hybrid threats, meaning-based governance.

Постановка проблеми. У сучасних умовах гібридної війни та поширення нелінійних загроз національній безпеці дедалі актуальнішим стає перехід від реактивних до проактивних форм захисту свідомості. Саме в цьому контексті виникла концепція смислової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) як нової парадигми аналізу й упередження когнітивних загроз, запропонована доктором філософії з політичних наук Павлом Лисянським. На відміну від традиційних моделей (OSINT, HUMINT), які зосереджені переважно на обробці фактів, смислова розвідка орієнтується на виявлення прихованих наративів, архетипів, мовних патернів і семантичних зсувів, що формують колективне сприйняття, поведінкові реакції та стратегічні настанови суспільства.

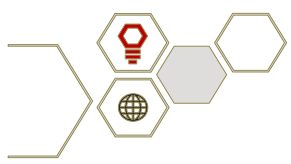
Попри концептуальне обґрунтування, чітке визначення цілей і сфери застосування, ключова проблема на сьогодні полягає у відсутності формалізованого алгоритму реалізації смислової розвідки. Поняття запроваджено, однак механізми практичного виявлення смислових загроз, критерії їх оцінки, а також інструментарій когнітивного прогнозування залишаються неструктурованими. Через це наукове та експертне середовище не має уніфікованої методології, яка дозволила б ефективно застосовувати смислову розвідку в умовах реальних інформаційно-когнітивних конфліктів. Ускладнює ситуацію й те, що сучасні загрози не завжди транслуються централізовано через державні чи медійні структури. Навпаки, вони все частіше формуються на низовому рівні: у цифрових субкультурах, локальних спільнотах, побутовій риторичі, мікроідентичностях. У таких умовах особливої актуальності набуває міждисциплінарний підхід, що залучає психологів, культурологів, політологів, лінгвістів і фахівців з

нейролінгвістичного програмування (НЛП) до розробки і впровадження системного алгоритму виявлення та нейтралізації смислових загроз. Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю створення структурованого, багатоетапного алгоритму смислової розвідки, здатного перетворити теоретичну концепцію на дієвий аналітичний інструмент у сфері когнітивної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах сучасної гуманітарної, інформаційної та когнітивної безпеки спостерігається зростаючий інтерес до аналізу прихованих смислів, деструктивних наративів, когнітивних атак і стратегічної комунікації. Проте дослідження в цій сфері переважно здійснюються в межах суміжних дисциплін: інформаційної безпеки, політології, психології, семіотики, військових студій. Безпосередньо термін «смислова розвідка» як системна наукова категорія залишається новим і ще не інституціоналізованим у міжнародному академічному полі.

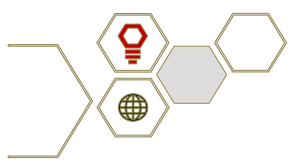
В українській науці ключову роль у розробці цієї концепції відіграє Павло Лисянський, який у статті *Смислова розвідка (CEMINT) як нова парадигма когнітивної безпеки України* [1] запропонував авторське визначення смислової розвідки як міждисциплінарної системи виявлення та прогнозування смислових загроз. У наступній спільній праці з В. Ястребовою автори досліджують руйнування критичного мислення як інструмент ідеологічної дестабілізації [2], закладаючи практичну основу для смислового аналізу когнітивних впливів. Із суміжних українських досліджень варто відзначити роботу К. Суятинової та Г. Штурко, присвячену впливу рухової активності на когнітивний розвиток дітей як ранньої вразливої групи до інформаційного перенавантаження [3], а також публікацію М. Савченко, І. Бабік і Т. Марєєвої, яка розкриває механізми формування поведінкових патернів через ігрові моделі в дитячому середовищі [4]. І. Лисенкова у своїй праці [5] акцентує на когнітивному підході до емоційної сфери, що є ключовим для вивчення емоційно забарвлених смислів у пропаганді. Дослідження С.

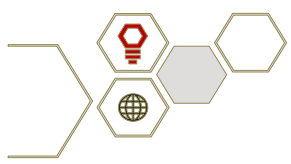
Приходька, А. Ільченко та Ю. Помаз [6] висвітлює значення ціннісних кодів у політичній культурі, що є критичним елементом для оцінки стійкості суспільства до когнітивного впливу. На міжнародному рівні тематика стратегічних смислів та когнітивного впливу також активно досліджується, хоч і не в рамках категорії «сміслова розвідка». Péter Krekó (Угорщина) аналізує феномен «інфодемії» та роль конспірологічних наративів у формуванні суспільної недовіри [7]. Benedetta Berti (Італія) у співпраці з НАТО розглядає гібридну війну як концепт, що охоплює інформаційно-психологічні впливи [8]. Дослідження Wenbing Tang (Нідерланди) [9] висвітлює семантичний інтелект як когнітивну систему для роботи зі смисловими структурами, що концептуально близьке до SEMINT. Dan Raius (Румунія) зосереджується на семантичному лідерстві та ролі стратегічного управління смислами в пострадянських країнах [10]. Mark Galeotti (Велика Британія) вказує на те, як Росія використовує архетипи, історичні символи та фрейми як інструменти когнітивного підриву [11]. Попри це, термін «сміслова розвідка» як самостійна наукова категорія на сьогодні фактично не використовується у міжнародному академічному середовищі, а в пошукових базах наукових публікацій (Scopus, Web of Science) він практично відсутній. Натомість в українському науковому дискурсі саме зараз відбувається його початкове становлення. Теоретичне осмислення й структурне оформлення цього підходу започатковане в роботах Павла Лисянського, які поєднують інструменти когнітивного аналізу, нейролінгвістичного програмування, семіотики, дискурсивної діагностики та стратегічного прогнозування. Таким чином, Україна сьогодні формує унікальний підхід до виявлення прихованих загроз на рівні смислів — як самостійний напрям когнітивної безпеки, що має потенціал стати внеском у міжнародну теорію гуманітарного захисту.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

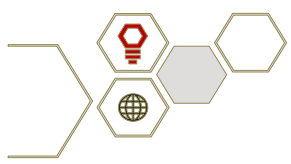
Незважаючи на зростання академічного інтересу до когнітивної безпеки, стратегічної комунікації та інформаційної протидії, сучасні дослідження

залишають поза увагою фундаментальний рівень — формування й трансформацію смислів у суспільній свідомості. Хоча поняття дезінформації, фейкових наративів або психологічного впливу активно розробляються, ключовим недоліком залишається відсутність комплексного підходу до вивчення прихованих, імпліцитних смислів як системоутворюючого фактору ідентичності, соціальної згуртованості та політичної поведінки. Особливо гострою є проблема виявлення смислових загроз, які зароджуються не в центрі, а на периферії — у побутових розмовах, локальних субкультурах, інтернет-спільнотах, а також у візуальному та символічному середовищі. Саме цей низовий рівень продукування деструктивних смислів зазвичай не фіксується традиційними аналітичними інструментами і виявляється занадто пізно — коли ідеї вже трансформувалися в переконання або поведінкові патерни. Водночас більшість моделей інформаційної безпеки орієнтовані на роботу з контентом або інституційними джерелами, залишаючи поза полем уваги механізми повсякденного смислоутворення. Особливої уваги потребує питання міждисциплінарності. Попри теоретичну близькість когнітивної лінгвістики, культурології, політичної психології, семіотики та нейролінгвістичного програмування, досі не існує інтегрованої методології, яка б дозволяла здійснювати точне виявлення, інтерпретацію і прогнозування смислових змін у соціальному середовищі. Застосування фрагментарних підходів не забезпечує системного бачення, натомість створює ілюзію контрольованості інформаційного поля без розуміння його глибинної смислової архітектури. Ще одним критично важливим аспектом є брак інструментів когнітивного прогнозування, які спиралися б не лише на емоційно-соціальні маркери, а на структурний аналіз смислів, що формуються через наративи, архетипи, термінологію, візуальні та ритуальні коди. Зміна цих структур часто передуює політичній або соціальній кризі, однак фіксується вже постфактум — без змоги оперативного реагування.

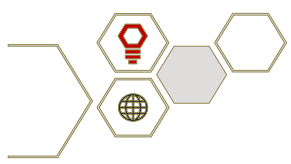
Нарешті, серйозним викликом залишається етичний вимір смислового впливу. В умовах розмитих меж між інформаційною безпекою і маніпуляцією над свідомістю виникає потреба у формуванні чітких гуманітарних стандартів, що відділяють когнітивний захист від когнітивного тиску. Питання довіри, легітимності і цивільного характеру структур, які займаються аналізом смислів, набувають особливої актуальності в демократичних суспільствах, де інформаційна прозорість поєднується з високою вразливістю до смислових атак. Узагальнюючи, можна констатувати, що незважаючи на сформовану потребу, в науковому полі досі бракує цілісної теорії смислового середовища, а також практичних інструментів для його аналізу та управління. Ця методологічна прогалина обґрунтовує необхідність створення системного підходу — зокрема алгоритму смислової розвідки — як засобу раннього виявлення та прогнозування смислових загроз, що виникають у просторі когнітивної взаємодії. Незважаючи на зростання академічного інтересу до когнітивної безпеки, стратегічної комунікації та інформаційної протидії, сучасні дослідження залишають поза увагою фундаментальний рівень — формування й трансформацію смислів у суспільній свідомості. Хоча поняття дезінформації, фейкових наративів або психологічного впливу активно розробляються, ключовим недоліком залишається відсутність комплексного підходу до вивчення прихованих, імпліцитних смислів як системоутворюючого фактору ідентичності, соціальної згуртованості та політичної поведінки. Особливо гострою є проблема виявлення смислових загроз, які зароджуються не в центрі, а на периферії — у побутових розмовах, локальних субкультурах, інтернет-спільнотах, а також у візуальному та символічному середовищі. Саме цей низовий рівень продукування деструктивних смислів зазвичай не фіксується традиційними аналітичними інструментами і виявляється занадто пізно — коли ідеї вже трансформувалися в переконання або поведінкові патерни. Водночас більшість моделей інформаційної безпеки орієнтовані на роботу з контентом або інституційними

джерелами, залишаючи поза полем уваги механізми повсякденного смислоутворення.

Окремої уваги потребує питання міждисциплінарності. Попри теоретичну близькість когнітивної лінгвістики, культурології, політичної психології, семіотики та нейролінгвістичного програмування, досі не існує інтегрованої методології, яка б дозволяла здійснювати точне виявлення, інтерпретацію і прогнозування смислових змін у соціальному середовищі. Застосування фрагментарних підходів не забезпечує системного бачення, натомість створює ілюзію контрольованості інформаційного поля без розуміння його глибинної смислової архітектури. Ще одним критично важливим аспектом є брак інструментів когнітивного прогнозування, які спиралися б не лише на емоційно-соціальні маркери, а на структурний аналіз смислів, що формуються через наративи, архетипи, термінологію, візуальні та ритуальні коди. Зміна цих структур часто передують політичній або соціальній кризі, однак фіксується вже постфактум — без змоги оперативного реагування. Нарешті, серйозним викликом залишається етичний вимір смислового втручання. В умовах розмитих меж між інформаційною безпекою і маніпуляцією над свідомістю виникає потреба у формуванні чітких гуманітарних стандартів, що відділяють когнітивний захист від когнітивного тиску. Питання довіри, легітимності і цивільного характеру структур, які займаються аналізом смислів, набувають особливої актуальності в демократичних суспільствах, де інформаційна прозорість поєднується з високою вразливістю до смислових атак. На підтвердження цього — реальні смислові загрози, які вже мають прояв в Україні та інших країнах пострадянського простору:

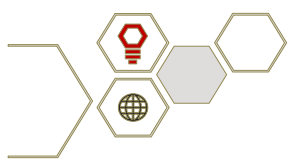
- конструювання наративів про "братні народи" або "штучність" державності України, що підриває національну ідентичність;
- впровадження псевдоправових ідеологій на кшталт «Громадяни СРСР» або «Живі люди», які створюють альтернативну символічну реальність;

- використання архетипів жертви або "великого визволителя" у публічному просторі з метою легітимізації зовнішнього втручання;
- смислова ерозія через TikTok-наративи й Instagram-контент, що нормалізує ризиковану поведінку, девальвує державність або формує культ сили;
- візуальна підміна символів у міському середовищі — кольорова гама, гасла, логотипи, що апелюють до ідей сепаратизму;
- популяризація концептів "традиційних цінностей" як інструменту протиставлення Заходу й внутрішнього розколу;
- мікроідентичні кампанії через Telegram-групи, що поширюють ідеї "прогресу без держави", "недовіри до науки", "боротьби з системою".

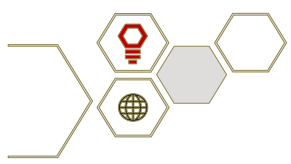
Узагальнюючи, можна констатувати, що незважаючи на сформовану потребу, в науковому полі досі бракує цілісної теорії смислового середовища, а також практичних інструментів для його аналізу та управління. Ця методологічна прогалина обґрунтовує необхідність створення системного підходу — зокрема алгоритму смислової розвідки — як засобу раннього виявлення та прогнозування смислових загроз, що виникають у просторі когнітивної взаємодії.

Формулювання цілей статті або постановка завдання. Метою цієї статті є теоретичне обґрунтування, методологічне структурування та практичне спрямування концепції смислової розвідки (Cognitive & Strategic Semantic Intelligence) як інструмента виявлення, інтерпретації та прогнозування смислових загроз у контексті сучасної когнітивної війни та гібридних викликів. Авторська позиція базується на розумінні того, що без формалізованого алгоритму дій, чіткої системи критеріїв і прогнозних механізмів смислова розвідка не може функціонувати як ефективний аналітичний інструмент гуманітарної та інформаційної безпеки. Завдання статті полягає у визначенні смислової розвідки як самостійного міждисциплінарного напрямку, який інтегрує когнітивну психологію, політологію, культурологію, лінгвістику, нейросеміотику та соціальну

інженерію. Особливу увагу приділено аналізу природи смислових загроз, що формуються не лише через централізовані пропагандистські структури, а й через низові комунікаційні процеси — у локальних спільнотах, цифрових субкультурах, побутовому мовленні та візуальному середовищі. Метою є окреслення чітких критеріїв для фіксації, інтерпретації та прогнозування прихованих смислових впливів, а також розроблення алгоритму, який дозволить виявляти тенденції та передбачати когнітивні зміни в суспільному середовищі. Важливим аналітичним завданням є інтеграція принципів соціальної інженерії у концепцію смислової розвідки. Обидва підходи мають спільну когнітивно-комунікативну основу, однак відрізняються рівнем аналізу: соціальна інженерія досліджує, як саме вплив реалізується на психологічному, поведінковому чи мовному рівнях, тоді як смислова розвідка зосереджується на структурі, походженні та динаміці самих смислів. Поєднання цих двох підходів створює цілісну систему виявлення маніпуляцій — від розпізнавання мовних і емоційних патернів до прогнозування соціальних наслідків їх дії. У межах такої інтеграції принципи Роберта Чалдіні (взаємність, авторитет, дефіцит, соціальне підтвердження) використовуються для ідентифікації смислових тригерів, які активують маніпулятивні моделі поведінки. Концепція Даніеля Канемана про “швидке” та “повільне” мислення допомагає пояснити, як інформаційні атаки обходять раціональне сприйняття. Практичні моделі впливу, розроблені Кевіном Мітніком і Крістофером Хаднаггі, дозволяють адаптувати структуру соціального маніпулювання (pretexting → engagement → exploitation → outcome) до аналітики CEMINT — для прогнозування соціальних реакцій на когнітивні стимули.

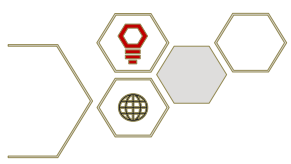
Інструментальна реалізація цієї інтеграції передбачає створення спеціального модуля у структурі смислової розвідки — соціоінженерного аналізу. Він охоплює психолінгвістичне картування впливів, когнітивно-поведінкову діагностику упереджень, соціодинамічне моделювання поширення ідей та формування превентивних контрнаративів. Саме цей рівень

дозволяє переходити від пасивного аналізу смислів до активного гуманітарного реагування.

У системі смислової розвідки особлива роль належить представникам гуманітарних наук — психологам, культурологам, політологам, лінгвістам, експертам з НЛП і комунікаційної безпеки. Політологи відіграють ключову функцію у контекстуалізації смислових процесів — вони виявляють, як смисли впливають на політичну свідомість, легітимність влади, ідентичність громадян і стабільність держави. Без цього політико-ціннісного виміру смислова розвідка залишалася б лише технічним інструментом аналізу, позбавленим стратегічного значення для державного управління. У результаті інтеграції соціальної інженерії смислова розвідка отримує новий рівень точності у прогнозуванні когнітивних атак. Вона дозволяє не лише визначати деструктивні наративи та архетипи, а й відстежувати механізми їхнього психологічного закріплення — через довіру, страх, почуття спільності або моральний авторитет. У цьому сенсі соціальна інженерія є тактичним рівнем SEMINT, тоді як смислова розвідка виконує стратегічну функцію: пояснює, чому певні смисли виникають, як вони еволюціонують і які соціально-політичні наслідки мають. Поєднання цих двох рівнів формує повний цикл когнітивного аналізу — від виявлення смислових сигналів до прогнозування суспільної поведінки, що визначає стійкість держави у добу гібридних загроз.

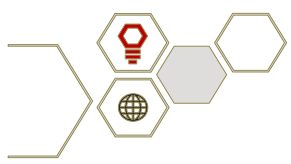
Виклад основного матеріалу дослідження. Алгоритм смислової розвідки (SEMINT), розроблений Павлом Лисянським, являє собою поетапну систему когнітивно-семантичного аналізу, що дає змогу виявляти, інтерпретувати та нейтралізовувати приховані смислові загрози у суспільній свідомості. Його структура базується на п'яти основних модулях — фільтрації, фіксації, фреймінгу, футуризації та реінтерпретації, — а також на шостому, інтегрованому модулі соціальної інженерії, який забезпечує розуміння практичних механізмів впливу на рівні індивідуальної й колективної поведінки.

Перший модуль — фільтрація — спрямований на відокремлення автентичного смислу від нав'язаного чи маніпулятивного. На цьому етапі аналітик визначає, у який момент у публічній комунікації, візуальній символіці або політичних рішеннях з'являється додатковий емоційний або ідеологічний шар, що змінює первісне значення. Застосовуються інструменти нейролінгвістичного аналізу, виявлення фреймів типу «жертва – ворог – спаситель», ідентифікації когнітивних пасток («усі навколо», «ми повинні», «вороги серед нас»). На цьому рівні залучаються й принципи соціальної інженерії, зокрема аналіз психологічних тригерів довіри, страху або почуття провини, які використовуються для підміни понять. У практиці це проявляється, наприклад, у лозунгах, що приховують реальні політичні інтереси під маскою загальних цінностей. Так, у Казахстані 2022 року гасло «Стабільність понад усе» виявилось не символом єдності, а засобом легітимації кланових привілеїв, що було зафіксовано завдяки смисловій фільтрації.

Другий модуль — фіксація — передбачає виявлення смислових змін у режимі реального часу. Кожна трансформація в мові влади, медіа або громадських дискурсах розглядається як сигнал про зміну стану суспільної системи. Семантичне картування дозволяє фіксувати еволюцію ключових понять — наприклад, як «безпека» перетворюється на «контроль», а «мир» — на «покору». У контексті соціальної інженерії цей модуль допомагає визначити, коли викривлений термін починає сприйматися суспільством як норма. Прикладом є Молдова 2023 року, де поняття «нейтралітет» стало інструментом політичної маніпуляції, спрямованої на блокування проєвропейського курсу.

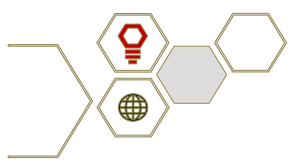
Третій модуль — фреймінг — відповідає за аналіз рамок мислення, у межах яких аудиторії дозволено сприймати реальність. Той, хто задає фрейм, фактично контролює структуру мислення. Сміслова розвідка на цьому етапі аналізує, які метафори, архетипи й смислові опозиції («цивілізація – хаос»,

«традиції – зрада», «ми – вони») визначають дискурс. Соціоінженерний підхід допомагає розкрити, як фрейми нав'язуються через повтор, посилення на авторитети або використання соціальних підтверджень. Прикладом може бути ситуація в Грузії, де фрейм «традиційні цінності» штучно протиставлявся фрейму «європейський вибір», переводячи політичну дискусію в морально-емоційну площину й позбавляючи її раціонального змісту.

Четвертий модуль — футуризація — покликаний прогнозувати, у що перетвориться поточний наратив у середньостроковій перспективі. Смислова розвідка на цьому етапі не лише аналізує структуру тексту чи символу, а й моделює сценарії трансформації змісту через 6–18 місяців. Застосовуються методи сценарного аналізу, когнітивного моделювання й архетипічної екстраполяції, що дозволяють передбачати, як певні меседжі поступово змінюють колективне сприйняття реальності. Водночас у рамках соціальної інженерії аналізується ефект «довгого впливу» — накопичення семантичних повторів, які формують соціальну інерцію. Наприклад, у 2021–2022 роках фраза «мирне небо» у російських медіа еволюціонувала від символу стабільності до виправдання війни, перетворившись на інструмент морального тиску.

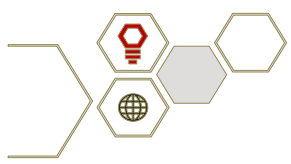
П'ятий модуль — реінтерпретація — передбачає роботу з нав'язаними фреймами з метою їх переосмислення й переведення у конструктивний зміст. Це когнітивна деескалація, спрямована на зниження рівня інформаційної напруги та повернення смислової рівноваги. Використовуються контрфрейми, нейролінгвістична реконструкція, метафорична інверсія, створення нових позитивних наративів. Принципи соціальної інженерії тут застосовуються для «знешкодження» деструктивних установок — шляхом етичного переосмислення, а не примусу. Так, у Молдові аналітики замінили нав'язаний проросійськими медіа меседж «Європа руйнує традиції» на контрнاراتив «Європа захищає людську гідність», що змінило сприйняття теми в публічному просторі.

Шостий модуль — соціальна інженерія — є тактичним рівнем смислової розвідки, який пояснює, як смисл перетворюється на дію. Він охоплює психологічні, поведінкові та технологічні механізми впливу на свідомість. Застосовуються моделі Кевіна Мітніка (використання довіри як точки входу), Крістофера Хаднаггі (структура взаємодії: pretexting → engagement → exploitation → outcome), когнітивна теорія Даніеля Канемана (система швидкого і повільного мислення) та принципи Роберта Чалдіні (взаємність, авторитет, дефіцит, соціальне підтвердження, симпатія). Цей модуль дозволяє визначити вразливі точки когнітивної безпеки — ті місця, де деструктивні смисли найімовірніше можуть закріпитися у масовій свідомості. У цьому контексті аналітик не лише фіксує загрозу, а й моделює механізми її нейтралізації шляхом побудови контрнарративів, що апелюють до етичних, гуманітарних і ціннісних кодів.

Інтеграція соціальної інженерії у структуру смислової розвідки дозволяє перейти від описового до прогнозно-дієвого рівня аналітики. Якщо попередні п'ять модулів описують процес розпізнавання, аналізу та декодування смислів, то соціальна інженерія додає здатність пояснити, яким чином ці смисли стають соціальною поведінкою. Саме в цьому полягає її стратегічна функція: забезпечити розуміння не лише того, які смисли поширюються, а й чому вони стають ефективними, які емоційні механізми активують і як їх можна переорієнтувати у конструктивне русло.

Таким чином, алгоритм смислової розвідки за Лисянським у поєднанні з принципами соціальної інженерії формує завершений цикл когнітивного аналізу — від виявлення інформаційного впливу до прогнозування його наслідків і нейтралізації через гуманітарну комунікацію. Фільтрація забезпечує діагностику смислових викривлень, фіксація — моніторинг змін, фреймінг — розуміння меж сприйняття, футуризація — прогнозування тенденцій, реінтерпретація — перетворення негативних наративів у позитивні, а соціальна інженерія — пояснення того, як смисл переходить у дію. Разом

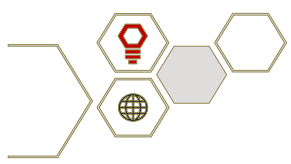

вони створюють багаторівневу модель SEMINT, яка поєднує наукову аналітику, психологічні інструменти та гуманітарну практику протидії гібридним загрозам, перетворюючи знання про смисли на стратегічний ресурс когнітивної безпеки держави.

Практична ефективність смислової розвідки. Практична ефективність смислової розвідки полягає в тому, що вона дає змогу не лише фіксувати вже наявні інформаційно-психологічні атаки, а й виявляти їх у зародковій фазі — ще до того, як деструктивні смисли стають масовими. Хоча як цілісна концепція SEMINT сформувалася пізніше, її аналітичний потенціал можна ретроспективно застосувати до подій, що передували 2022 року, показавши, як саме ці інструменти могли би попередити або мінімізувати когнітивні загрози.

Наприклад, модуль фільтрації міг би виявити, що риторика на кшталт «мир понад усе» або «втомилися від напруги» в інформаційному просторі Східної Європи поступово набуває ознак прихованої маніпуляції. Смислова фільтрація дозволила б виявити підміну понять: гуманістичний зміст слова «мир» перетворювався на елемент наративу капітуляції. Якби на той час застосовувався когнітивно-семантичний аналіз, можна було б зафіксувати, що позитивна лексика використовується для легітимації поразки, і завчасно створити контрнاراتив, спрямований на зміцнення стійкості («мир — це результат свободи, а не поступки»).

Модуль фіксації міг би відстежити ранні зміни у медійному та політичному дискурсі ще до початку активних фаз гібридних операцій. Наприклад, моніторинг ключових термінів у 2021 році міг показати, що слова «нейтралітет», «традиційність», «втома» і «стабільність» почали зростати у вживанні в регіональних медіа, тоді як слова «співпраця» і «інтеграція» — знижувались. Такі зрушення у семантичному балансі сигналізували б про початок системної кампанії з підготовки громадської думки до ізоляціоністських або антиєвропейських меседжів.

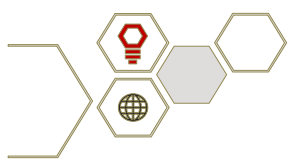

Фреймінг допомагає зрозуміти, як зовні позитивні ідеї стають когнітивними пастками. У 2020–2021 роках у частині публічних обговорень активно культивувався фрейм «традиційних цінностей» як антагоніст «європейського вибору». У термінах SEMINT це означало б зміщення рамки мислення — перехід від дискусії про політику до морального протиставлення. Якби аналітики на той час мали інструменти фреймінгового аналізу, вони могли б попередити владу та суспільні інституції, що подібна рамка є ідеологічною «троянською конячкою» для подальших когнітивних атак.

Футуризація у межах смислової розвідки дозволяє прогнозувати, як певні меседжі змінюватимуть суспільну поведінку з часом. Ретроспективний аналіз показує, що ще у 2021 році у російських медіа почала з'являтися метафора «мирного неба» у поєднанні з темами «захисту» і «справедливості». Сміслові моделювання могло б спрогнозувати трансформацію цієї метафори у воєнну пропаганду. Тобто футуризація дала б змогу виявити тенденцію до мілітаризації «миру» ще до того, як вона стала легітимною частиною агресивної риторики.

Реінтерпретація у практиці смислової розвідки дозволяє змінювати емоційний полюс наративу. Так, у випадках, коли у 2021–2022 роках поширювалися повідомлення про «загрозу для ідентичності» чи «розкол у суспільстві», контрфрейм типу «європейські цінності — це захист нашої гідності» міг би змінити реакцію суспільства з оборонної на конструктивну. Це зменшило б тривожність і створило середовище для мобілізації довіри.

Нарешті, модуль соціальної інженерії міг би попередити сам механізм поширення маніпулятивних смислів. Соціоінженерний аналіз, заснований на принципах Роберта Чалдіні та Данієля Канемана, дозволив би зрозуміти, що дезінформаційні кампанії базуються не на фактах, а на емоційних тригерах — страху, втомі, відчутті несправедливості. Розуміння цих механізмів допомогло б створити інформаційні стратегії, які не просто заперечують фейк, а

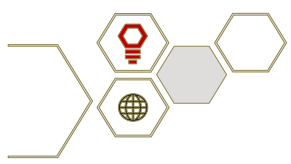

«перепрограмовують» його на рівні емоційного сприйняття, переводячи енергію страху у солідарність і впевненість.

Таким чином, навіть у ретроспективному застосуванні стає очевидно, що інструменти смислової розвідки мають потужний потенціал раннього попередження. Вони здатні виявляти когнітивні відхилення, смислові зсуви та фреймові маніпуляції задовго до того, як вони переростають у реальні кризи. SEMINT функціонує як «когнітивний детектор напруги» — система, яка не просто фіксує факти, а зчитує їхній смисловий вектор, передбачаючи, куди він може призвести. Завдяки цьому смислова розвідка стає не реактивним, а проактивним механізмом гуманітарної безпеки, що дозволяє суспільству випереджати маніпуляції, перш ніж вони починають керувати свідомістю.

Висновок. Проведене дослідження підтверджує, що смислова розвідка (SEMINT) є новою ефективною аналітичною парадигмою, здатною забезпечити системне розуміння процесів формування, трансформації та поширення смислів у суспільній свідомості. Розроблений алгоритм, який включає модулі фільтрації, фіксації, фреймінгу, футуризації, реінтерпретації та соціальної інженерії, створює цілісну методологічну основу для аналізу й прогнозування когнітивних загроз. Він дозволяє виявляти не лише інформаційні маніпуляції, а й їхні психологічні та ціннісні витоки, що особливо важливо в умовах гібридних війн і глобальної боротьби за свідомість.

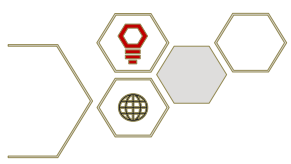
Смислова розвідка у поєднанні з методами соціальної інженерії забезпечує перехід від пасивного спостереження до активного передбачення — від фіксації фактів до розуміння їхніх причин і наслідків. Завдяки цьому SEMINT виступає як інструмент когнітивного прогнозування, здатний завчасно виявляти смислові відхилення, запобігати їхньому розростанню та формувати гуманітарні контрстратегії. Ретроспективний аналіз довів, що навіть за умови відсутності цієї системи у 2021–2022 роках, її принципи могли б запобігти низці когнітивних атак, дезінформаційних кампаній і криз довіри.

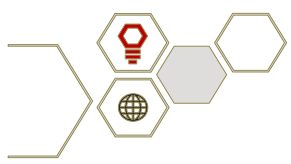
У сучасних умовах СЕМІНТ є не лише науковою концепцією, а й практичною моделлю когнітивної безпеки. Її впровадження передбачає інтеграцію знань з політології, психології, культурології, лінгвістики, НЛП і соціальної інженерії у спільний гуманітарно-аналітичний простір. Це дозволяє перейти від реактивної оборони до стратегічного передбачення, формуючи новий рівень когнітивної стійкості держави. Отже, смислова розвідка повинна стати фундаментом національної системи гуманітарної безпеки, що не лише протидіє інформаційним і когнітивним загрозам, а й створює умови для формування позитивних смислів, цінностей і цілей, які об'єднують суспільство. Її практичне впровадження відкриває перспективу переходу України від стану когнітивної оборони до стану смислового лідерства, у якому головним ресурсом розвитку виступають не матеріальні, а духовно-інтелектуальні чинники — свідомість, ідентичність і здатність мислити стратегічно.

Список використаних джерел

1. Лисянський, П. Л. (2025). Смислова розвідка (СЕМІНТ) як нова парадигма когнітивної безпеки України. *Український політико-правовий дискурс*, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17404382>
2. Лисянський, П. Л., & Ястребова, В. А. (2025). Руйнування критичного мислення як інструмент когнітивної війни агресора. *Український політико-правовий дискурс*, (15). <https://doi.org/10.5281/zenodo.17404382>
3. Суятинова, К., & Штурко, Г. (2022). Вплив рухової активності на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 123–129. <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.1.20>
4. Савченко, М. С., Бабік, І. В., & Марєєва, Т. В. (2025). Вплив ігрових методів на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Педагогічна Академія: наукові записки*, (16). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15014924>

5. Лисенкова, І. (2018). Когнітивний підхід у дослідженні емоційної сфери. *Психологія і особистість*, (2), 59–69. <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2018.2.163839>
6. Приходько, С. М., Ільченко, А. М., & Помаз, Ю. В. (2022). Ціннісні аспекти політичної культури українського суспільства. *Політикус: наук. журнал*, (2), 75–79. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/15993>
7. Krekó P. (2021). The COVID-19 Infodemic in Central and Eastern Europe: The Role of Conspiracy Theories in Shaping Public Opinion. Political Capital Institute. <https://politicalcapital.hu/infodemic>
8. Berti B., Kaufman E. (2020). What Does Hybrid Warfare Mean? An Evolving Operational Concept. NATO Defense College Policy Brief. <https://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=1456>
9. Tang W., Zhu M., Wu F., Liu Y. (2025). Semantic Intelligence: A Bio-Inspired Cognitive Framework for Embodied Agents. <https://arxiv.org/abs/2510.17129><https://arxiv.org/abs/2510.17129>
10. Paiuc D., Săniuță A., Teacu Parincu A. M. (2024). Strategic Intelligence: A Semantic Leadership Perspective. *Encyclopedia*, 4(2), 785–798. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020057>
11. Galeotti M. (2019). We Need to Talk About Hybrid War. *European Council on Foreign Relations*. https://ecfr.eu/article/commentary_we_need_to_talk_about_hybrid_war/
12. Paiuc D., Săniuță A., Teacu Parincu A. M. (2024). 10. *Strategic Intelligence: A Semantic Leadership Perspective*. *Encyclopedia*, 4(2), 785–798. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia4020057>
13. Galeotti M. (2019). *We Need to Talk About Hybrid War*. European Council on Foreign Relations. https://ecfr.eu/article/commentary_we_need_to_talk-about-hybrid-war/

14. Tang W., Zhu M., Wu F., Liu Y. (2025). *Semantic Intelligence: A Bio-Inspired Cognitive Framework for Embodied Agents*. arXiv preprint arXiv:2510.17129.
15. Krekó P. (2021). 13. *The COVID-19 Infodemic in Central and Eastern Europe: The Role of Conspiracy Theories in Shaping Public Opinion*. (Political Capital Institute) <https://politicalcapital.hu/infodemic>
16. Berti B., Kaufman E. (2020). 14. *What Does Hybrid Warfare Mean? An Evolving Operational Concept*. NATO Defense College Policy Brief. <https://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=1456>